

NR. 8 1860 III - kl.

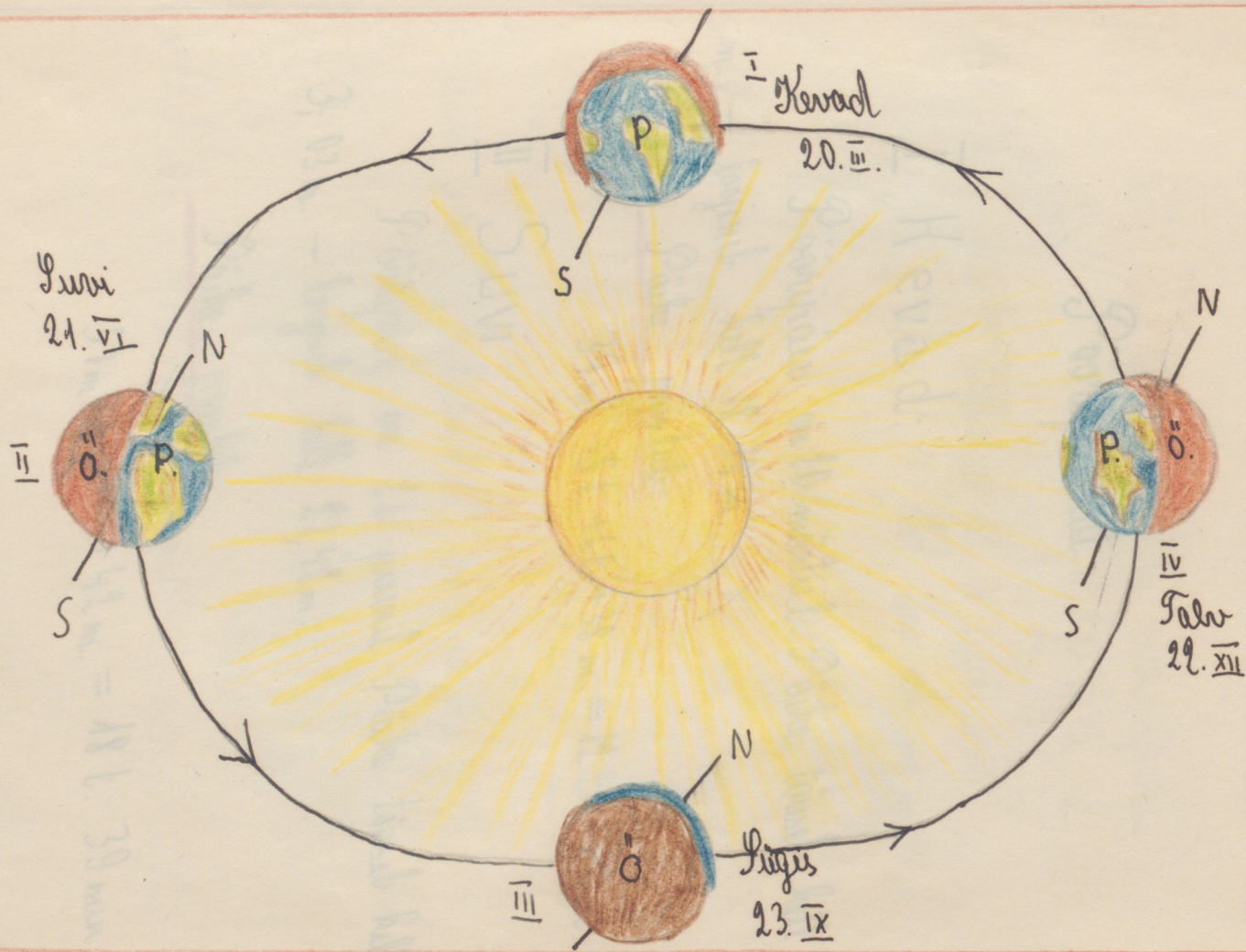
Tärvakeha Maa (Maakera)

($\oplus$ ehk $\ominus$)

Maa tiirleb **ilma** ümber Päikese. Teekanna ümber Päikese tiirleb Maa ligikaudu 365. päeva ja 6 tunniga, s. o. ühe aastaga. Aastast jääb üle 6 tundi. Kuus tundi annab ühe aastaga ühe päeva. Sellepärast on igal neljandal aastal 366 päeva. Pärast aastat nimetame lisa-aastaks Tännu (1936.a.) ongi lisa-aasta. Järgmised lisa-aastad on: 1940, 1944, 1948, 1952, 1956, 1960. jne.

2
Millest tekib ööpäev?

Maa, tiireldes ümber Päikese, pöörleb
ühtlasi ümber oma mäeldava telje na-
gu vallatu laps. Sellest tekib päev ja
öö. Maa pool, mis on Päikese poole
on päev. — vastas pool on öö. Ööpäev
on jagatud 24. tunniks.

Öö ja päeva ning aastaaegade tekkimine.

Pööripäevad.

I Kevad:

Pööripäev on 20. märtsil. Päike tõuseb kell 6,21 m. — loojneb kell 18,38 m.

Päike paistab:

$$39 \text{ m.} + 5 \text{ t.} + 6 \text{ t.} + 38 \text{ m.} = 12 \text{ t.} \ 17 \text{ min.}$$

II Süvi:

Pööripäev on 21. juunil. Päike tõuseb kell 3,03 m. — loojneb kell 21,42 m.

Päike paistab:

$$57 \text{ m.} + 17 \text{ t.} + 42 \text{ m.} = 18 \text{ t.} \ 39 \text{ min}$$

5

III Sügis:

Pööripäev on 23. septembril. Päike tõuseb kell 6,02 m. — loojeneb kell 18,25 min.

Päike paistab:

$$58 \text{ min.} + 11 \text{ t.} + 25 \text{ min.} = 12 \text{ t.} 23 \text{ m.}$$

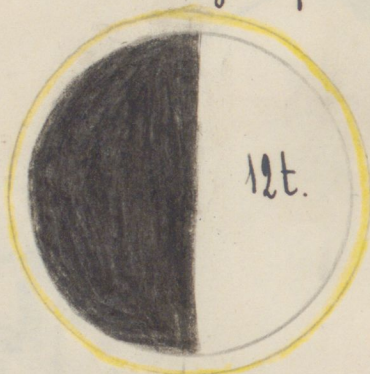
IV Talv:

Pööripäev on 22. detsembril. Päike tõuseb kell 9,18 m. — loojeneb kell 15,21 m.

Päike paistab:

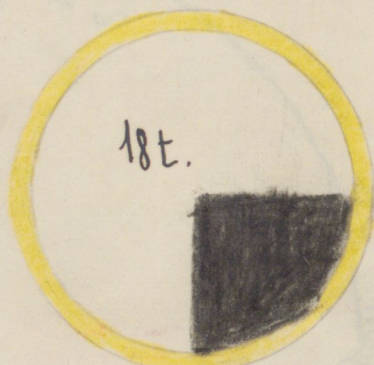
$$42 \text{ min.} + 5 \text{ t.} + 21 = 6 \text{ t.} 03 \text{ m.}$$

6
Öö ja päeva pikkus pööripäeval.

12t.

20. III 36.

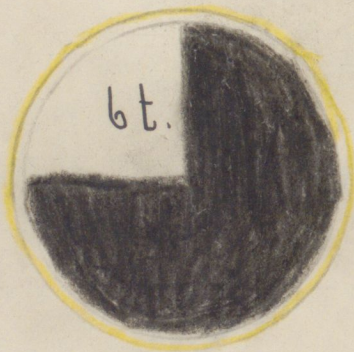
18t.

21. VI 36.

12t.

23. IX 36.

6t.

23. XII 36.

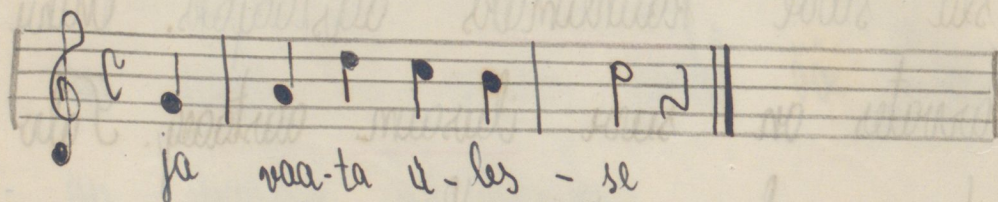
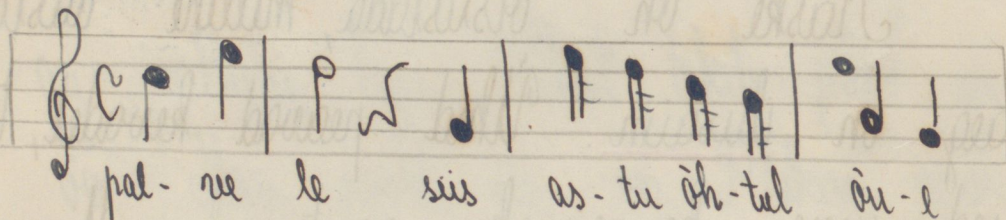
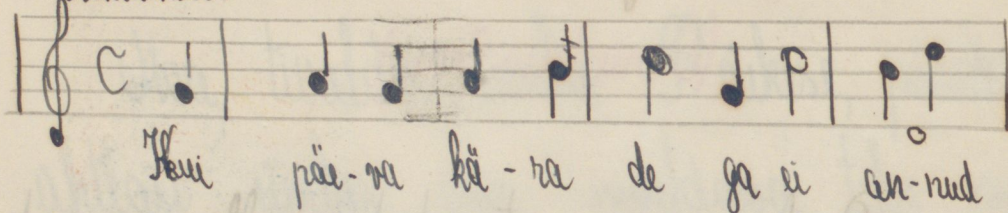
Aastaajad.

(Umakussõnu.)

Raske on otsustada, milline aasta-
aeg on ilusaim. Ühed peavad kevadet, tei-
sed suve kauneimaks aastaajaks. Minu
arvates on suvi ilusaim aastaaeg. Talv on
ilusam kui sügis. Sügis on parisem aas-
taaeg. Talv on külmem aastaaeg. Sügis
on suurst külmem. Kõik aastaajad on
vajalised. Sügis ärge meenutaga meile ainu-
lt pariseid teid, vaid ka küpseid vilje ja
punetavaid õunu.

Õhtu rahu.
(Hoidula)

Rahulikult.

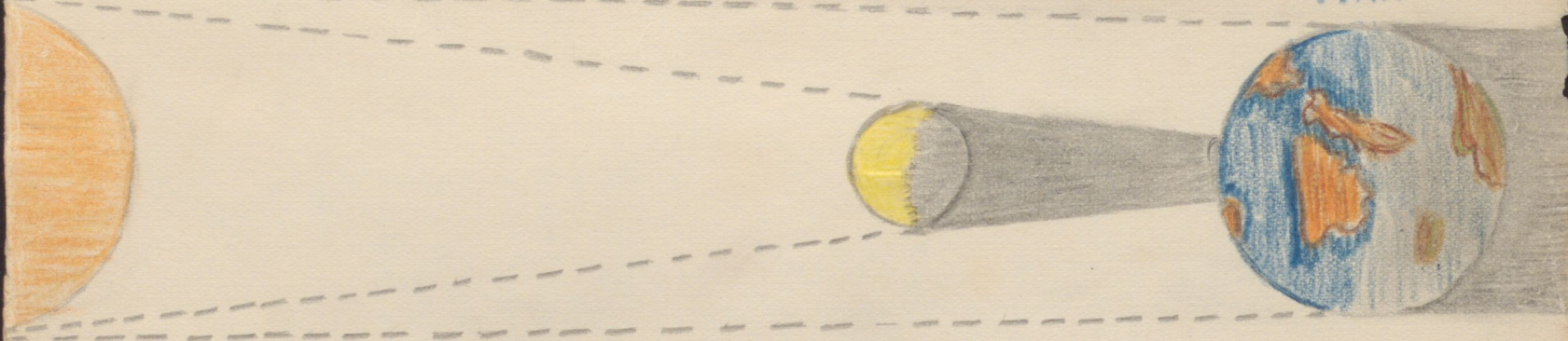

Vaat, veevusi nad hiilgavad
ja vaatravad ülevalt:
sind tervitavad tähed
kui Isa silmad säält.

PÄIKE

KUU

MAA

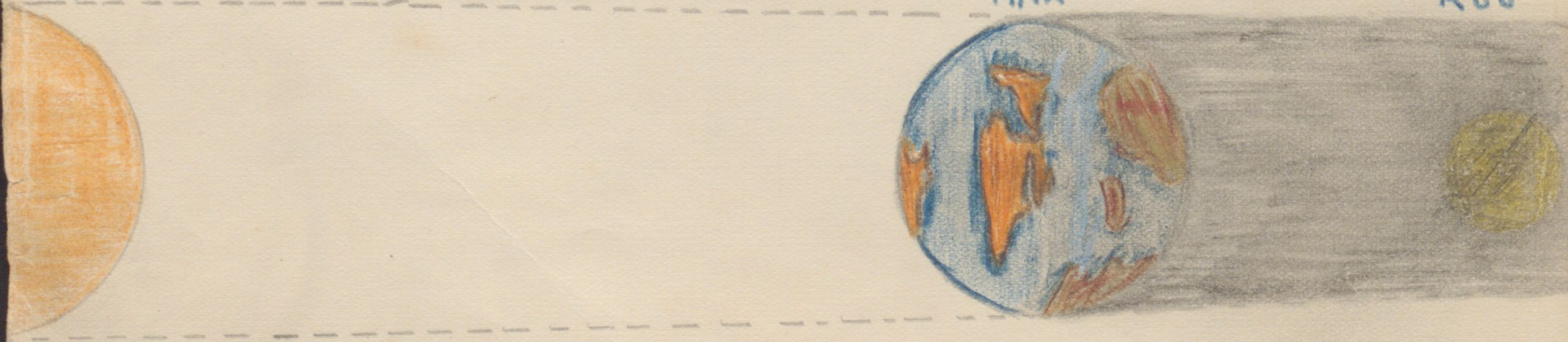

PÄIKESEVARJUTUS.

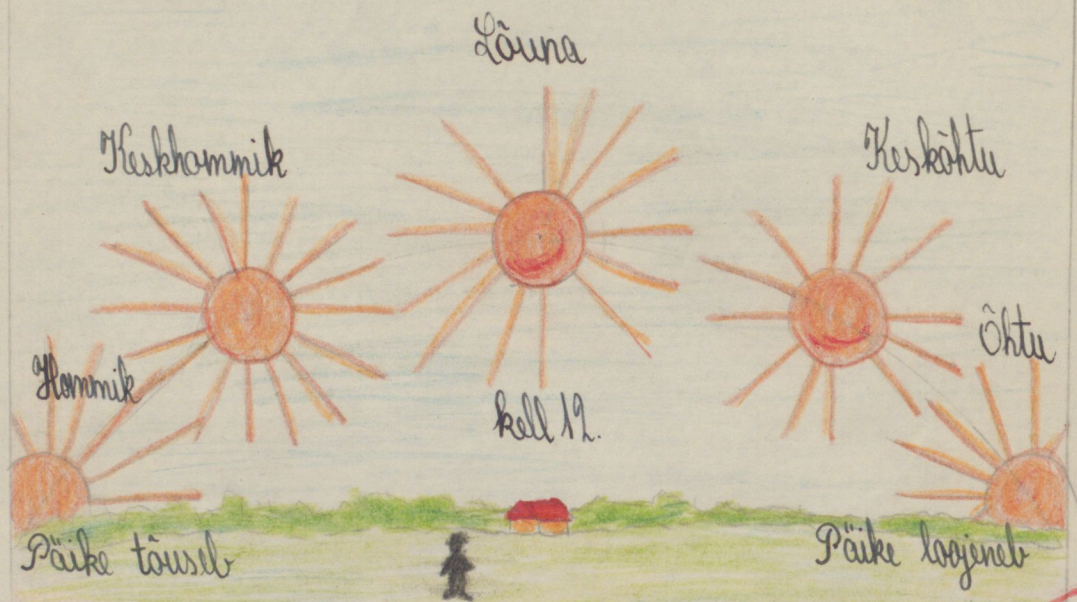
PÄIKE

MAA

KUU

KUUVARJUTUS.

Varju järele võin määrata aega. Sel-
leks ehitan suvel päikesekella.

Kuu.

Kuu tiirleb ümber Maa 28 päevaga
— ühe kuuga. Kuu „nägu“ muutub i-
ga 7 päevaga.

Noorkuu (29. II 36.)

Esimene veerand (29. II 36.)

Täiskuu (8. III 36.)

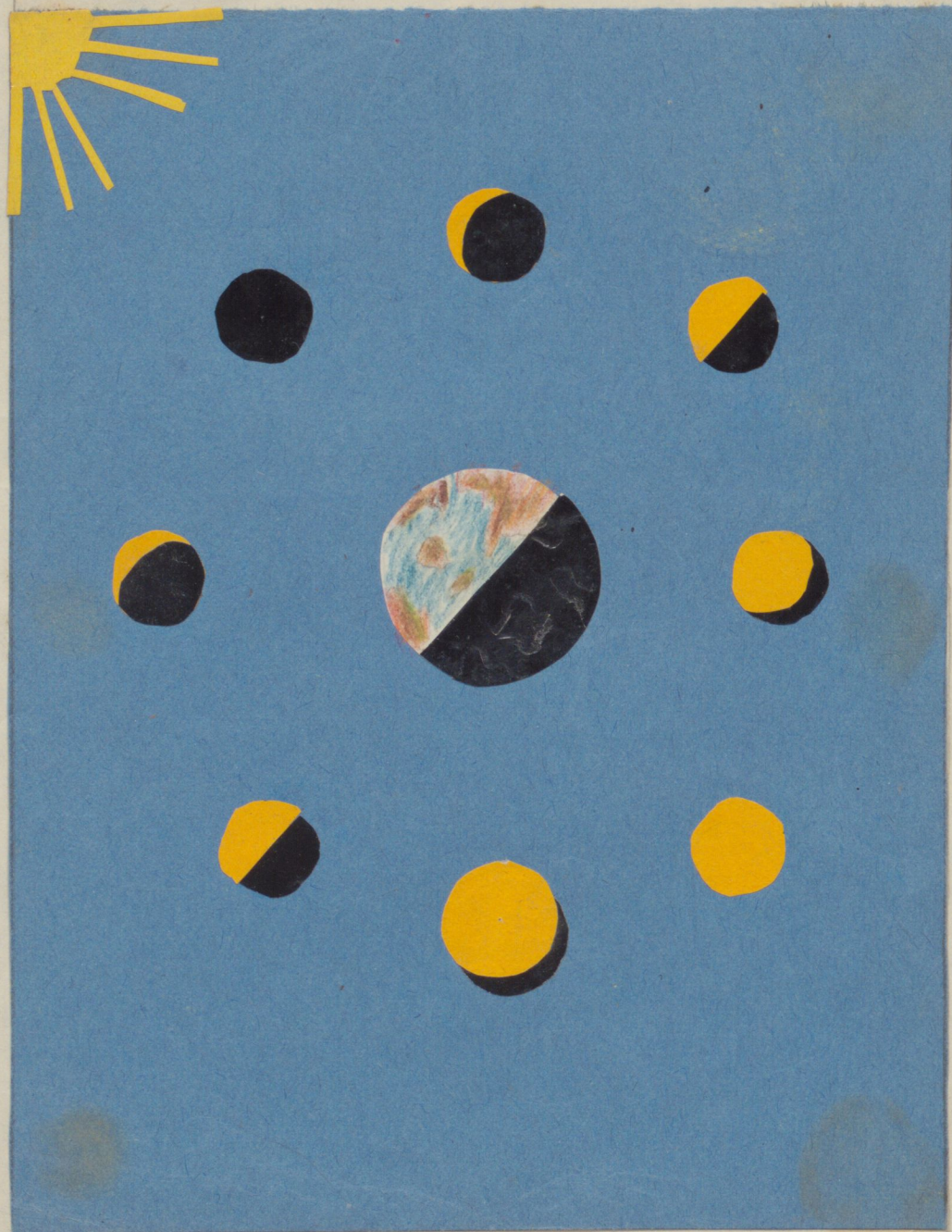
Viimane veerand (16. III 36.)

Ma

Kuu

Teele Maast Kuuni võib asetada
30 Maad. Päike on meist umbes 390
korda kaugemal kui Kuu.

Kuu mudatused.

Kuu- ja päikesearjusi
k.a.

8. jaanuaril oli kuuarjutus. Kohjaks oli sel päeval tugev pilvitus ja meie ei saanud näha, kuidas Maa vori kattis Kuu „näa“. Amar öhtu muutus arjutuse ajal kattpimedaks.

Käesoleval aastal on veel teine kuuarjutus (4. juunil) — see pole meile nähtav.

Päikesearjutus on 19. juunil. Var-

jutuse algus kl. 5.30 ja lõpp kl. 7.30.
 Teine p.-v. on 13. – 14. detsembril. Vi-
 mane pole meile nähtav.

Mõnda taavalaatusest.

Väike vanker.

Põhjaal

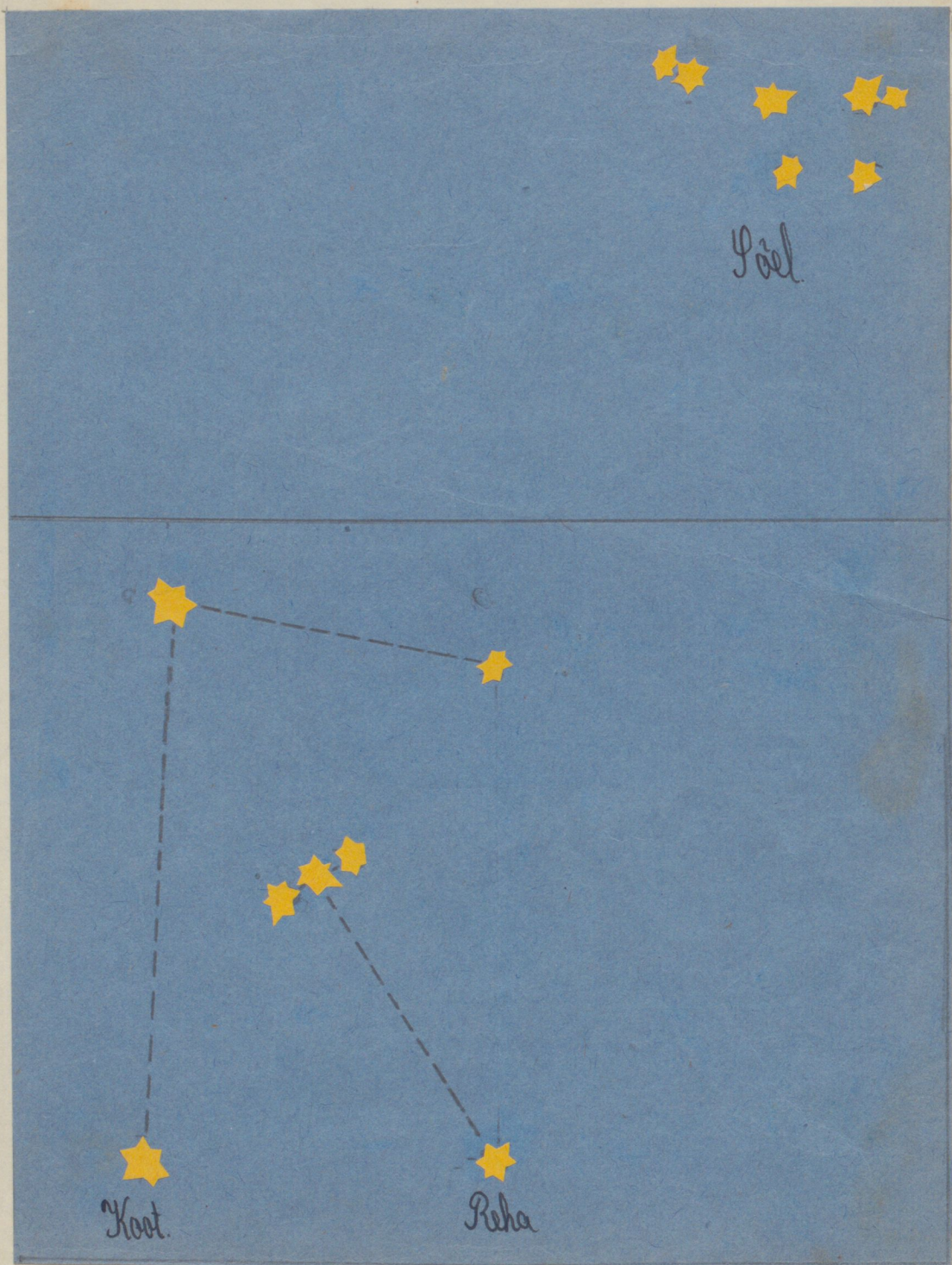
Reedu

Stunt

Stis.

Hing

Imur vanker.

Tähtkogudest.

Yuur vanker, Väike Vanker, Koost,
Reha ja Pöel on tähtkodu.

Langevaid tähti nimetame **meteo-**
rideks.

äht langes.

(17. kirjand)

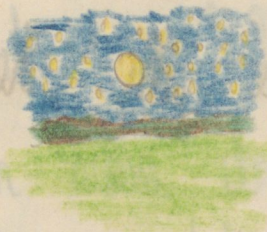
⁶ Rakva arvamise järgi arva-

takse, et taevast visatakse tähe asemel
 kivi. Hord, kui nägin komeeti, ^{langerat} ei tead-
 nud ma, et siis voin midagi soo-
 vida. Nüüd, kui veel tähte näen, ^{langerat} siis
 ma soovin, et mul ikka koolis häs-
 ti läheks, ja et ma saan ^{kk} iga klas-
 si edasi.

 Täht langes.

Rahva arvamise järgi arvatakse,
 se, et taevast visatakse tähe asemel
 kivi. Hord, kui nägin komeeti langedat,

ei teadnud ma, et siis voin midagi soo-
 vida. Nüüd, kui veel tähte näen langedat,
 siis ma soovin, et mul ikka koolis häs-
 ti läheks, ja et ma saan ikka klassi
 edasi.

Kus on maailma
 keskkoht?

Etteütlus.

Yaarlane lähel suurele maale
 tööd otsima. Tööl oles küsib ta

suure maa mehelt: „Kas tead, kus on maailma keskoht?”

Suure maa mees vasti: „Kust mina seda võin teada!”

Paarlane jälle: „Kas tahad ma näitan?”

„Käita!”

Paarlane võtab vana, löök maha, üt-
leb: „Siin ta on. ⁺* Kui ei usu, mää-
da ära; ~~kui ei usu määda ära~~. Aga-
le poole on ühepalju maad.”

Ei suure maa mehel muud kui usu.

4 v. R+

Imaennustusi.

Täiusel päike punakalt ja lähel pil-
ve taha, siis on halba ilma oodata. Lähel päike pilvuseina taha laaga, siis muutub ilm halvaks.

On õhtutauvas pilvitu ja roosa, ning päike laagub selgesti tuleb ilus ilm.

Harvad päikese täiusuga pilved tae-

22
rast, tuleb ilus ilm.

Paistab talvel noorkuu- sirp väga tera-
valt ja seisab seltsi^{tuleb} kange külm. On noor-
kuu otsad tambid, tuleb sadu.

Kiirgavad talvel tähed äge teravalt, tu-
leb külm ja selge ilm.

Hunt härja kõrval.

Y-gal sel-gel ööl näe-me tee-
vus Yuust Vank-rit. K-e-li täht-te, mis
ne-li-nur-ka sea-tud, on ~~me~~ ne-li vank-

23
ri-ra-tast. Yal-mest tä-hest vank-ri es
on e-si-me-ne ais, tema järg-mi-ne on
härj, kal-mas käi-ge es on pa-re-meis
Pee-du. Et-ga kesk-mi-se ehk här-ja kõr-
val on veel pi-si-ke tä-he-ke, see on hunt.
Hunt ei ta-ha koor-mat ve-da-da ja ki-
sub met-sa poe-le. Pel-lest on siis tul-
nud, et kesk-mi-ne täht ehk härj Yuu-
re vank-ri täht-ku-jus sirg-joo-nest on
kõr-va-b kis-tud ja met-sa poe-le kal-
dub.

Pigade õiendus.

Etteütus.

" Väita!"

Jaarlane võtab vait, lüüb maha,
ütleb: " Siin ta on. Kui ei usu, mää-
da ära!"

B

TEST 13.

3. õppeaasta.

Nimi: Ülo Künkamm Aeg: min.
 Kuupäev: 16. III 36 Hinne: Hea.

30.

Kordamine.

1. Kirjuta lause, mille keskel on üks suur täht!

Meie Miku on tore hobune.

2. Lõpeta antud poolik lause!

Loodame, et ma saan laupäeval kooli.

3. Tõmba liithäälikuile kriips alla!

Poisid, õun, kurk, kurgid, arst, ilusasti.

4. Näita püstkriipsu abil, kuidas võib sõnu poolitada! Ühetäheline silp jäta lahutamata!

Isa, isale, ader, adra, atra, hüppab, homme, arstiga,
 arstidele, lubatakse.

5. Kirjuta punktjoonele k või kk!

Noor ki k as noris riidu vana ki kk aga. Noores ki kk as

elutses uhkus ja julgus.

6. Igas reas on üks sõna, mis ei sobi antud sõnade rühma. Tõmba mitesobivale sõnale igas reas kriips alla!

Saag, tõrs, vikat, vokk, sõel, sirp, kallis, ader.

Kiisk, rukkirääk, särg, säinas, haug, koger.

Nelk, pirn, sibul, tark, kirss, kurk, tulp, uba.

7. Kirjuta antud sõnad mitmuse ilmaütlevas käändes!

kellata? millata?

ader — atradeta

laud — laudateta

aednik — aednikkuteta

töld — töldadeta

laut — laudateta

lootsik — lootsikuteta

8. Kirjuta antud sõnad meelitava tähendusvarjundiga!

ader — adrake

kukk — kukeke

sõber — sõbrake

kepp — kepike

kott — kotike

sirp — sirbike

9. Seleta antud sõnad!

puruloll — võga loll

plagama — nuttu ära jooksuma

elamu — maja

pisitilluke — väikene

haigla — haigemaja

kausimürakas — suur kaus

10. Kirjuta lause, milles on enne „vaid” koma!

Pidin linna minema, vaid jäin hiljaks
angile. Mitte + Boole ei ista esimeses ringis, vaid 5.
saalo.

Test 2

Nimi: Ülo Hinkmann Aeg: min.
 Kuupäev: 19. III 36 Punkte:

1. $13 + 9 + 8 + 16 = 46$ 2. $68 - 15 - 9 - 7 = 37$

3.
$$\begin{array}{r} 327 \\ + 276 \\ \hline 198 \\ \hline 801 \end{array}$$

4.
$$\begin{array}{r} 705 \\ - 397 \\ \hline 318 \end{array} \quad 308$$

5. $8 \cdot 60 = 480$

6. $630 : 7 = 90$

7. $7 \cdot 51 = 357$

8. $711 : 8 = 88$ jääk 7.

9. $360 : 60 = 60$

10. $448 : 56 = 8$

11. $6 \cdot 106 = 636$

12. $535 : 5 = 107$

13. $3 \cdot 290 = 870$

14. $910 : 7 = 130$

Handwritten calculations for problems 11-14:

11. $6 \cdot 106 = 636$

12. $535 : 5 = 107$

13. $3 \cdot 290 = 870$

14. $910 : 7 = 130$

15. $836 : 209 = 4$

16. $960 : 160 = 6$

17. Mitu nädalat ja mitu päeva on 299 päeva?

42 näd. 6 päeva.
44 näd. 2 päeva.

18. Mitu sekundit on 8 minutit ja 48 sekundit?

528 sekundit.

19. Mitme sendi eest müüdi koolikooperatiivist pliiatseid töö-
nädala jooksul, kui iga päev müüdi 3 pliiatsit hinnaga 8
senti tükk?

168 sendi eest.

144 sendi eest.

20. Lindal oli 664 leheküljesest raamatust loetud 224 lehe-
külge. Mitu lehekülge tuleb tal lugeda keskmiselt päe-
vas, et ülejäänud osa lõpetada 4 päevaga?

110 lk.

$$\begin{array}{r} 160 \\ \cdot 7 \\ \hline 1120 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 160 \\ \cdot 8 \\ \hline 1280 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 160 \\ \cdot 6 \\ \hline 960 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 209 \\ \cdot 3 \\ \hline 627 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 160 \\ \cdot 6 \\ \hline 960 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 60 \\ \cdot 8 \\ \hline 480 \\ \cdot 8 \\ \hline 528 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 24 \\ \cdot 6 \\ \hline 144 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 299 \\ \cdot 7 \\ \hline 2093 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 664 \\ - 224 \\ \hline 440 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 21 \\ \cdot 8 \\ \hline 168 \end{array}$$

$$440 : 4 = 110$$

PEDAGOOGIKA 28 lk
ARHIIVMUSEUM
FOND K 45132-23